

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА БЕЗПЕКИ

УДК 327(100)+323.1-026.1:355.01
DOI <https://doi.org/10.32782/app.v75.2025.29>

Е. О. Версетті
orcid.org/0009-0008-5223-1069
аспірант

Ужгородського національного університету

МІЖНАРОДНА СИСТЕМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОТИДІЇ ЕТНОПОЛІТИЧНІЙ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ: СИТУАТИВНА КРИЗА ЧИ ПЕРМАНЕНТНА НЕЕФЕКТИВНІСТЬ ІНСТИТУТІВ

Постановка проблеми. Актуальність цього питання по-суті можна охарактеризувати двома шляхами: підкресленням певних політичних процесів, які є похідними чиниками від даної проблематики, що в свою чергу і відображають актуальність дома індикаторами: хронологічний (адже це відбувається на даний момент), й масштаб: адже ці процеси стосуються цілою міжнародною системою. Таким чином дана проблематика по своїй суті не сприяє тому, щоб політична наука ігнорувала її. Ця тема насправді потребує ретельного аналізу та досліджень, адже стосується нинішніх політичних реалій, а обґрунтовується важливістю вивчення цього питання з точки зору етнополітичної стабільності і регіонально і глобально. Адже виходячи із емпіричного аналізу політичних процесів у світі в даному періоді часу акторами на міжнародній арені відбуваються численні порушення етнополітичної структури сусідніх держав, а міжнародна система це ігнорує або ж сприяє цьому – в чому й полягає основна гіпотеза на котрій й будується дана стаття. Зокрема з доцільним підкреслити взаємовплив геополітики та етнополітики, звідки автор черпав концептуальні витоки при постановці даної проблематики. Суб'єктність етнополітики геополітиці в свою чергу спричиняє дестабілізаційним процесам в різних суспільствах, що в свою чергу торкається категорій геополітики, етнополітики й питання легітимності влади певними етнонаціональними групами. Задаємо наукове питання: а чи справляється міжнародні інституції із даними викликами XXI століття, – ні, а чи бачить міжнародне законодавство дані випадки, процеси – ні, а в чому полягає причина? Як ми можемо відобразити аналіз політичної науки, яка відобразить процеси, які в свою чергу й нададуть відповідь на ці питання? Чи є дивлячись на вищеперелічені фактори міжнародні інституції ефективними в контексті інструментів протидії цим деструктивним процесам – припускаємо, що ні. Саме тому логічно доводимо наші запитання до намагання пояснити та відобразити процеси, які й дадуть відповіді на певні питання – вже з яких надалі сформовані певні наукові завдання з метою доводити тези до раціонального наукового умовиводу.

Таким чином охарактеризовується актуальність даної проблематики. Окрім наведення певних аспектів актуальності, варто уточнити термінологію: під міжнародною системою не мається на увазі міжнародна спільнота, а мається на увазі лише інституційне оформлення міжнародної системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А щодо методологічного працювання даної теми політичної науки, то пропонуємо застосовувати теоретико-методологічні напрацювання Джона Маршмайера в питаннях міжнародної системи, зокрема викладеної в роботі «Велика делюзія: ліберальні мрії та міжнародна реальність».

Також використана робота для освітлення етнополітичного аспекту цієї теми робота Явіри В. А. «Формування етнонаціональної стійкості в умовах російсько-української війни», задля обґрунтування та підтвердження низки тез та умовиводів щодо міжнародних інституцій та міжнародної системи в цілому роботу «історико-політична еволюція міжнародних систем: сутність, закономірності, типи».

А також виключно з метою заперечення та обґрунтування гіпотез представлених автором переглянуто колись актуальну роботу Бжезінського З. «Велика Шахівниця».

Щодо нормативно-правових актів було застосовано наступне: Статут ООН, зокрема стаття 39 для тлумачення поняття «агресія».

Договір про всеосяжне стратегічне партнерство між РФ та КНДР й указ Президента України «Про запровадження національної системи стійкості».

Постановка завдання.

- відобразити причини неефективності міжнародних інституцій;
- охарактеризувати вплив міжнародної системи (зокрема міжнародних інституцій) на етнополітичну стабільність;
- охарактеризувати загрози нинішнього історичного типу міжнародної системи в контексті дестабілізації світу

Виклад основного матеріалу. Проблема ефективності міжнародних інституцій розглядатиметься в даній статті в декількох аспектах: як систематична нездатність та процес, й як ситуативна криза чи-то не здатність впливати.

По-перше в даному випадку не може не кидатись в очі факт, що саме в рамках теорій політичного реалізму, чи то неореалізму дисфункція та відсутність суб'єктності по-відношенню до політичних процесів на міжнародній арені є перманентною характерною ознакою міжнародних інституцій. Тобто іншими словами: це не стан кризи, а це перманентний стан міжнародних інститутів на міжнародній системі. І в даному випадку простежується навіть конфлікт між фактичними функціями та юридично окресленими. Тобто під конфліктом мається на увазі пряма суперечність: згідно з підходом Джона Машрмайера, зокрема викладеній в роботі «Велика Делюзія: Ліберальні мрії проти міжнародних реалій» фактичною функцією міжнародних інституцій є інституціоналізація та юридичне закріплення політичної волі гегемону (США) на міжнародній арені. Таким чином у випадку коли відбуваються певні втручання у внутрішні справи зі сторони гегемону до іншої країни із залученням певних внутрішніх етнонаціональних ресурсів (якими згідно із нашими теоретичним домислами можуть виступати, до прикладу певні етнонаціональні групи).

Так ось, таким чином дані втручання у внутрішню політику, які порушують міжнародне законодавство вже не може бути ефективно вирішене цими міжнародними інституціями, які якраз і виконують політичну волю гегемону, звідси й неефективність, а також конфлікт між функціями прописані в нормативно правових актах, статутах інститутів й вищеописаних фактичною функцією, доведеною ще Джоном Машмайером. «Політика – це коли той хто формує законодавчу базу й примушує всіх до виконання їх норм» (Маршмайер, 2018 с. 20). Проводячи аналогію з такими загальними категоріями як суспільство, політика Маршмайер дає характеристику міжнародним інституціям як «Інструмент захисту від груп з якими стикаються в суспільстві (міжнародній арені)» (Маршмайер, 2018 с. 20).

Виходить, із вищенаведеного що сама сутність міжнародних інституцій та їх роль в структурі міжнародної арени не сприятиме вирішенню окресленої проблематики у всіх окремих випадках.

Варто лише доповнити Машршмайера: інституції працюватимуть лише вибірково, і ось два критерії, виходячи з прагматичного: чи дозволяють інтереси гегемона цьому відбутись, й чи дозволяє рівень домінуванні гегемона на міжнародній арені цьому статись. Саме за цими двома критеріями й можливо дати оцінку чи спрацює міжнародна інституція в заданому темою контексті, чи здійснить нефективну міру заходів, котра на практиці ніяким чином не надасть жодного впливу на політичні чи то етнополітичні чи то геополітичні процеси у світі.

Тому в даному випадку постає лише питання чи це перманентний стан, в якому відтепер до наступного перерозподілу сфер впливу у світі перебуватимуть міжнародні інституції та

світ, чи все-таки тимчасова криза вирішення якої полягає саме в реформуванні, що в свою чергу доволі сумнівно адже застосовуючи той самий підхід неореалізму не законодавча основа являється базисом та первинним у регуляції ефективності міжнародних інституцій. Фактором який впливає на це є сам рівень домінування гегемону у світі: міжнародні інституції в такому розумінні політичного реалізму є просто інструментом легалізації політичної волі гегемону та похідних від цього факторів, які в свою чергу і можуть порушувати ті саме міжнародне право, й статuti міжнародних інституцій – звідки й з'являється конфлікт між фактичною функцією міжнародних інституцій в структурі міжнародної спільноти та законодавчо за нею закріпленою.

Тому виявлений вище конфлікт між функціями інституційно накладених на міжнародні інституції та фактичних, передумовлених геополітичними обставинами і є поясненням неефективності, а якщо точніше навіть перманентної нездатності інституцій ефективно реагувати та впливати на деструктивні та дестабілізаційні процеси, зокрема в етнополітичному розрізі. Таким чином й обумовлюється систематична проблема міжнародних інституцій. На приклад війна у Сирії досягла своєї завершальної фази лише завдяки геополітичним засиллям акторів, зокрема фактор приходу до влади Президента США Дональда Трампа, чи то зусиль Туреччини, що же стосується міжнародних інституцій, то який імпакт проявили вони? нульовий? чи то взагалі відсутній імпакт – запитання відповідь на які ми вже надали, назвавши цей приклад. «Вони можуть вірити до прикладу, що що вони віднайшли істину віру, чи то політичну ідеологію і вони продовжують здійснювати хрестові походи, щоб поширювати сліди своїй ідей на інші суспільства» (Маршмайер, 2018 с. 20).

Що вже стосується ситуативних прецедентів та факторів, які заважають міжнародним інституціям діяти ефективно в цьому напрямку, то це є сама специфіка етнополітичних конфліктів та дестабілізаційних процесів, зокрема етнополітичного тиску. Як відомо з базових знань політичної науки (загальновідома інформація із підручників), те що етнічні конфлікти неможливо вирішити до кінця, такі конфлікти лише міняють фазу на латентну, зберігаючи певні передумови для повторної дестабілізації.

Прикладом неефективності міжнародних інституцій чи то організацій у вирішенні конфліктів можемо простежити в низці випадках, які пропонуємо наразі розглянути та проаналізувати: Сирія (фактичну «крапку» у війні поставили на міжнародні інституції ООН, чи організації вроді ОБСЄ, а нанесення військової поразки однієї із сторін, тобто геополітичні актори «вирішили питання»), Молдова (вдалось лише заморозити конфлікт етнополітичний тиск та ситуативні дестабілізаційні епізоди відбуваються ще досі як і знаходження там озброєних військових росіян), Україна (міжнародні інституції в даному випадку ніяким чином не сприяли виводу військ всрфії з території суверенної Європейської держави – України, ба навіть непослідовна політика демократської партії не сприяла цьому), Азербайджан (Саме активність регіонального гегемону Туреччини пов'язують із завершення гострої фази конфлікту, далеко не міжнародні інституції).

Тобто такий стан речей мотивує Українхну зайнятись формуванням етнонаціональної стійкості до рф, адже міжнародні інституції не бачать та належним чином не реагують на дані процеси. Зокрема, у вітчизняній політичній науці є наступне поняття «Етнонаціональна стійкість характеризується етнополітичною стабільністю – здатністю держави та поліетнічного суспільства адекватно реагувати на внутрішні та зовнішні загрози, які можуть спричинити міжетнічну напруженість, міжетнічні та етнополітичні конфлікти, загрожують єдності поліетнічного суспільства, територіальній цілісності й суверенітету держави» (Асланов, 2015, с. 202). І в даному випадку індикатором того, що держава на практиці це реалізує є указ Президента України Володимир Олександровича про рішення РНБО про «запровадження національної системи стійкості», яким зобов'язує належні державні структури запровадити імплементацію «Центру передового досвіду у сфері забезпечення національної стійкості» Президент України. (Указ Президента України, 2025 № 479/2019 «Про запровадження національної системи стійкості»).

Виходячи з вищенаписаного виводимо тезу, для подальшого аналізу: по-перше саме держави-суб'єкти здатні впливати на динаміку конфліктів, по-друге повинні задатись питанням:

в чому ж такі функція міжнародних організацій та інститутів наразі у війнах? Відповідь доволі очевидна і впливає ще з обґрунтування теорії Маршмайера – їх юридичне закріплення вже після реалізації політичної волі гегемону (якщо мова йде про конфлікт до 24 лютого 2022 року коли гегемону США беззаперечно численний раз кинули виклик. До прикладу за тим самим Бжежинським першим таким викликом були події 11 вересня 2001 року, в даному же випадку відбулось рівно те, що Бжежинський заперечував у своїй роботі, помиляючись, недооцінюючи політичні реалії: «жодна нація-держава не зможе змагатись з Америкою у чотирьох ключових вимірах: економічний, військовий, технологічний, культурний» (Бжежинський, 2000, с. 195). В даному випадку військово виклик кинула росія, Іран (напад квазі-режимів Ірану на Ізраїль), економічний (Китай, який з 2023 року вперше став найбільшою економікою у світі), й технологічно Штатам кинув виклик так само Китай, адже вклад у ключові технології цього століття «нейромережі» профінансував в мільярдах як і США (160 та 500 мільярдів відповідно) – на відмінно від ЄС, де пріоритет гуманітарної допомоги (500 мільйонів євро) є більшим, аніж вклад у таку технологію як нейромережі (50 мільйонів євро). Що впливає із аналізу бюджетів цих суб'єктів на 2025 рік в умовах коли той хто встановить монополію на ринку даної технології протягом наступних 10 років фактично переважатиме технологічно будь-яку країну у світі.

Доволі доцільно цю тезу вважати доведено, адже це впливає з двох кінців нашого дослідження: як і з теоретичного обґрунтування та аналізу матеріалів з політичної науки, так і з недавніх прикладів конфліктів та її перспективи вирішення. Як і завжди це відбувається, коли політична наука застосовує політичний реалізм: факти повністю співпадають з теорією, чого не можемо сказати про неідеальний в цьому контексті (проблематики міжнародних відносин, зокрема геополітики) підхід політичного ідеалізму чи то прихильників американізму в геополітиці, коли висвітлюються доволі хибні «оптимістичні» оцінки геополітичним перспективам США.

Щодо конкретно етнополітичної специфіки – зачасту ідеологічно-інформаційний вплив на певний регіон зі сторони держави-сусіда є інструментом дестабілізації етнонаціональної структури держави. Яким чином це відбувається? А відбувається це буквально на етапі політизації етнічності, саме тоді й порушується міжнародний порядок; це те саме втручання, яке ігнорується міжнародними інституціями та не вважається «агресією» згідно із самим статутом ООН, адже термін в статуті того самого ООН – доволі нечіткий та не містить конкретики. Надаючи більше волі інтерпретаціям політиків, що вже довів Джон Маршмайер: «процес політизації етнічності дослідник поділяє на три основних етапи: набуття політичної свідомості; політична мобілізація; вихід на політичну арену. Перший етап знаменується тим, що члени етнічної спільноти набувають політичної свідомості» (Маршмайер, 2018 с. 121).

І саме в цьому випадку міжнародні інституції, зокрема статус ООН навіть ще й не класифікує подібні дії як «агресію», таким чином інституція обмежена власними же нормативно правовим базисом. Й навіть тут є що критикувати, адже поняття «агресії» доволі нечітке: «Стаття 39 Рада Безпеки визначає існування будь-якої загрози миру, будь-якого порушення миру або акту агресії та надає рекомендації» (Статут ООН, 1945, с. 28).

Доцільно звернути увагу на те, що цю проблему сильно загострює «ліворадикальні» тенденції у Європі (і стосується це виключно Європейських інституцій), й США правління демократичної адміністрації. Адже перспективи та політика, й взагалі курс на «свободу слова» є більш пріоритетним, аніж обмеження до інформаційного ресурсу певних етнонаціональних спільнот (які можуть піддаватись інформаційному впливу інших країн з метою впливу на їх політичну свідомість) – як це відбувалось в Україні Східних областях, завдяки чому й відбувся розкол українського суспільства в «потрібний» момент дестабілізації ситуації в країні з усіма подальшими похідними факторами, чи то криза легітимності влади в 2014 році, чи то сепаратизм в тому же році, чи то ведення гібридної війни із застосування власного українського населення (певних етно-лінгвістичних груп згідно із Коцуром) «Понад півстолітнє панування радянської влади створило підґрунтя для формування в Україні трьох потужних лінгво-етнічних груп: україномовних українців, російськомовних українців, російськомовних росіян, які прагнули виступити ядром державотворчості в Україні» (Коцур, 2017, 370-371 с).

Гадаю з точки зору наукової цінності даної статі вважаю за потрібне проаналізувати та запропонувати можливі шляхи вирішення усіх аспектів проблематики, так як ми розглянули три аспекти проблеми, а саме систематичний аспект з точки зору ефективності міжнародних інституцій як елементу міжнародної системи, прагматичний аспект – з точки зору проблематики специфіки етнополітичних процесів.

В першу чергу систематично, якщо глянути на функціонування міжнародної системи, то звичайно ні політична наука ні інші актори не здатні внести зміни у те по яким законам розвивається та існує міжнародна система, зокрема її геополітичний аспект. Таким чином в цьому аспекті можливо лише окреслити теоретично ті умови при яких міжнародні інституції будуть виконувати більше ефективно свої функції (не фактичні, а окреслені нормативно-правовим базисом), зокрема варто й назвати практичні умови при яких ці обставини можливі, щоб написане являло собою хоча б теоретико-методологічне окреслення цієї проблематики. Лише при умовах відсутності фактичного впливу гегемону (чи то регіонального чи то глобального) на міжнародні інституції, а досягається це шляхом далеко не реформування, а взагалі становленням нової як і колективної безпеки так і в цілому міжнародної системи. Індикатором цих змін було би співвідношення законодавства певних країн до наднаціонального, а переважання першого над другим, і змінив би характер міжнародних інституцій подалі від ролі закріплення геополітично встановленого розподілу світу на виконання власної окресленої законодавством функції.

Зазвичай історично міжнародні системи міняються в залежності від історичних подій «Тому традиційно-історична парадигма використовує поняття «міжнародна система» більше для позначення дипломатичних відносин між державами у певний історичний період в окремих регіонах світу» (Герасіна, 2016, с. 81). Тому вже оцінювати ймовірність чи то доцільність очікувати певної динаміки виходить за межі політичної науки в поле Історичної.

Якщо братись аналізувати не систематичний аспект даної проблематики міжнародних інституцій, то в даному випадку зміна політико-правового поля міжнародних інституцій мала би переслідувати наступну ціль: актуалізація юридично передбачених викликів в питаннях міждержавної взаємодії, до прикладу вже давно введений термін Хоффманом «гібридна війна» у значенні «Гібридна війна реалізується різними шляхами включаючи в себе: летальні та нелетальні заходи, застосування регуляторної тактики, військ та терористичних атаках, яка включають в себе злочинні дії та містять насильницький характер дій» (Хоффман, 2007, с. 14]. А в даному випадку маємо намір виділити саме етнополітичний аспект, в якому відбувається доволі багато процесів «невидимих» у правовому полі міжнародних інституцій; тобто вони не здатні на це належним чином реагувати, впливати чи взагалі тлумачити певні процеси як агресію.

Така проблема міжнародної системи є не менш небезпечною для світу, як загроза Третьої Світової, адже за своїм станом вона є перманентною, а у випадку коли МС ігнорує чи-то діє неефективно щодо актів агресії, зокрема спричинені регіональними чи глобальними гегемонами (або тими хто кинув йому виклик) будь-яка динаміка в сторону дестабілізації може стати перманентним станом міжнародної системи, що в свою чергу призведе до антиутопії та протилежності до поняття стійкої стабільності міжнародного порядку.

Хоча й не гадаємо доцільним вдаватися до методології політичного ідеалізму, але варто в противагу додати, що відсутність членства в МКС США говорить про те, що є міжнародні інституції, які з точки зору їх гегемону являються позасистемним елементом міжнародної арени. Проте, все-таки варто підкреслити, що жодного матеріалізованого впливу на вищеприписані процеси ці інституції не мають. Прикладом може бути прецедент із переслідуючим МКС – політичний лідером росії путіним, який прибуває до країн членів МКС (Монголія), де жодним чином Римський Статус не довів верховенство права на міжнародній арені. Таким чином в будь-якому випадку на практиці підтверджується так зване «верховенство сили» гегемону США, якому наразі кинули виклик такі країни як Китай, росія, Іран, КНДР – в свою чергу важливо додати, що Бжезінський у своїй роботі однієї із стратегічних цілей США в геополітиці – не допустити зближення росії та Китаю, що вже по-суті відбулось. Адже «Китайсько-радянський блок домінував над більшістю Євразії, хоч і не контролював її периферію» (Бжезінський, 2000, 6 с.) А де-факто відповідно відбувається формування «Вісі», що доречі

на відміну від низки міжнародних інституцій мають матеріалізоване вираження: у виді інтегрованих внутрішніх ринків, засоби обходу санкцій, певні військово-політичні акти – такі як відправка військ, чи то боєприпасів на фронт в Україні, а також підписаних меморандумів та активних домовленостей – на приклад договір про стратегічне партнерство між росією та КНДР (19 червня 2024 року), де є пункт про «взаємно допомогу» у разі потерпання агресії однієї з країн (Договір про всеосяжне стратегічне партнерство між РФ та КНДР, 2024). Політична наука не може це ігнорувати: тому для наукової доцільності варто розглянути ці процеси утворення можливо передумов до констатації падіння монополярного про-західного світу й очікувати надалі поширення деструктивних процесів на міжнародній арені; не змоги міжнародних інституцій належним ефективним чином реагувати на це.

Висновки. Отже, неефективність міжнародних інституцій можна пояснити як і системними проблемами самох міжнародної політичної арени, так і специфікою, а саме проблематикою етнополітичних маніпуляцій, які потребують певного зусилля задля вирішення, крім цього зіграв роль і фактор юридичного оформлення інститутів міжнародної арени. І на прикладі статуту ООН термін «агресія» є занадто загальним, щоб передбачати задану етнополітичною проблематикою специфікою й вирішувати, реагувати ефективно на деструктивні процеси в етнополітиці, такі як етнополітична дестабілізація. Виявили застосовуючи теорію неореалізму, що спостерігається конфліктність між фактичними функціями міжнародних інституцій та юридично закріпленими за ними – в силу ролі, яку відіграють на політичних реалій, тобто що впливає не лише із теорії, але й низки практичних прикладів. Аналізуючи різні зовнішньополітичні процеси, міждержавні процеси, зокрема із підкресленим етнополітичним аспектом, що причина неефективності саме в фактичній ролі міжнародних інституцій.

Вплив такого перманентного стану міжнародних інституцій здебільшого є деструктивним. Сама же етнополітична дестабілізація відбувається в силу поведінки геополітичних акторів та принципів функціонування міжнародних систем, а саме позначених у теорії нападаючого неореалізму Джона Машрмайера. При пошуку причин неефективності міжнародних інституцій виділили основну (системну): конфлікт між юридично закладеними повноваженнями та фактичними функціями (згідно з Маршмайером). Вирішення якої відбувається шляхом зміни суб'єктності наднаціональних інституцій над національним законодавством держав, що в свою чергу призведе до більш прагматичного окреслення повноважень, аніж це передбачення юридично. Інакше міжнародні інституції і надалі виконуватимуть функцію юридичного закріплення досягнутого стану речей (світу) у геополітиці акторами. Тобто проблема в тому, що міжнародні інституції насправді є об'єктом, а не навпаки як це передбачення міжнародним правом із доволі нечіткими формулюваннями оперуючих в нашій проблемі понять. Дані умовиводи були підтвердженні низкою прикладів із нинішніх політичних реалій. Міжнародне право не повинно будуватись на засадах політичного ідеалізму, адже це показує низьку ефективність у питаннях конфлікту, чи то етнополітичного втручання однієї держави у сфери впливу іншої чи то в суверенітет іншого актора.

Також пропонуємо додати в характеристику нинішньої історичної міжнародної системи: перманентну неефективність міжнародним інституціям, переважанню дестабілізаційних процесам в низках регіону, а також вивести ефективність міжнародних інституцій як індикатор домінування гегемону США у світі, адже це тісно пов'язані речі виходячи із проробленої нами науково-аналітичного аналізу матеріалів та практичних ситуацій задля їх підтвердження. Зокрема варто додати, що дана міжнародна система деструктивніша та більш «напружена» (з точки зору етнополітичної стабільності у світі) у порівнянні з постдамсько-амстердамською міжнародною системою; адже остання характеризується «холодною війною», а не інтенсивним проявом дестабілізації в ключових регіонах геополітики: Євразія чи то Близький Схід. Міжнародні інституції ніяким чином не впливають на етнополітичну стабільність регіонів, чи то етнонаціональну стійкість акторів, адже як і юридичне оформлення цієї проблематики не сприяє цьому, так і об'єктність міжнародних інституцій геополітиці так само цьому не сприяє. Лише при умовах домінуванні одного актора по всьому геополітичному просторі – міжнародні інституції будуть здатні виконувати свої функції належним чином в контексті етнополітичної стабільності.

Найбільш загрозованим для світу є перманентність та системність проблем функціонування та ефективності міжнародних інституцій, адже являє собою постійне явище в якому політичні процеси, кроки, цілі приймають форму тої деструктивної системи в межах якої й існують – іншими словами міжнародні інституції не впливають на політичні реалії, а рівним чином навпаки є об'єктом геополітики, зокрема акторів, чи то гегемону (з 24 лютого 2022 року «колишньому гегемону»), чи то ті хто кидає йому виклик (Китай, росія та Іран).

Література

- Асланов С. Етнополітична стабільність у етнополітичній системі. Актуальні проблеми політики. 2015. Вип. 55. С. 116-123.
- Бжезінський З. Велика Шахівниця: Лілея-НВ, Львів, 2000. 236 с.
- Герасіна Л. М. Історико-політична еволюція міжнародних систем: сутність, закономірності, типи. Збірник наукових праць. "Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого. №2. 2016. с. 80 – 94.
- Договір про всеосяжне стратегічне партнерство між РФ та КНДР. URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202411090007> (дата звернення: 23.02.2025)
- Котур В.В. Вплив російського чинника на етнонаціональні процеси в Україні в 1990-х рр. *Наукові записки, ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України*. Київ, 2017. Вип. 5 (91). С. 368–381.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181> (дата звернення 23.02.2025)
- Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf (дата звернення 22.02.2025)
- The Great Delusion: Liberal dreams against international reality. URL: <http://www.sackett.net/MearsheimerGreatDelusion.pdf> (дата звернення 23.02.2025)
- Явір В.А. Формування етнонаціональної стійкості в умовах російсько-української війни. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 201–205.
- Hoffman F. Conflict in the 21 century: rise of Hybrid War. *Potomac Institute for Policy Studies*. Arlington Virginia, 2007. 72 p.

References

- Aslanov, S. (2015). Etnopolitychnaya stabil'nost' v etnopoliticheskoy sisteme [Ethnopolitical stability in the ethnopolitical system]. *Aktual'nye problemy politiki*, 55, 116–123.
- Bzhezinskiy, Z. (2000). *Velikaya Shakhivnitsya* [The Grand Chessboard]. Lileya-NV.
- Gerasina, L. M. (2016). Istoriko-politichna evolyutsiya mizhnarodnykh system: sutnist', zakonomirnosti, typu [Historical-political evolution of international systems: essence, regularities, types]. *Zbirnyk naukovykh prats. Visnyk NYU imeni Yaroslava Mudrogo*, 2, 80–94.
- Dogovir pro vseosyazhne stratehichne partnerstvo mizh RF ta KNDR. (n.d.). Retrieved February 23, 2025, from <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202411090007>
- Kotsur, V. V. (2017). Vplyv rosiyskogo chynnyka na etnonatsional'ni protsesy v Ukraini v 1990-kh rr. *Naukovi zapysky, IPIEND im. I. F. Kuras NAN Ukrainy*, 5(91), 368–381.
- Pro rishennya Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 20 serpnya 2021 roku "Pro zaprovadzhennya natsional'noi systemy stiikosti". (n.d.). Retrieved February 23, 2025, from <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>
- Statut Orhanizatsiyi Obyednanikh Natsiy. (n.d.). Retrieved February 22, 2025, from https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf
- Mearsheimer, J. (2007). *The Great Delusion: Liberal dreams against international reality*. Retrieved February 23, 2025, from <http://www.sackett.net/MearsheimerGreatDelusion.pdf>
- Yavir, V. A. (2022). Formuvannya etnonatsional'noi stiikosti v umovakh rosiys'ko-ukrayins'koyi viyny [Formation of ethnonational resilience in the conditions of the Russian-Ukrainian war]. Kyiv: Vydavnychy dim "Helvetika", 201–205.
- Hoffman, F. (2007). *Conflict in the 21st century: Rise of Hybrid War*. Potomac Institute for Policy Studies. Arlington, VA.

Анотація

Versetti E. O. Міжнародна система як інструмент протидії етнополітичній дестабілізації: ситуативна криза чи перманентна неефективність інститутів. – Стаття.

В даній статті розглянуто проблематику міжнародної системи, її неспроможність та неефективність у виконанні певних функцій, зокрема глобальних міжнародних інституцій у виконанні безпекових функцій у світі. Автором пропонується застосувати теорію неореалізму Джона Машрмайера задля визначення певних причин, індикаторів та проблем у питанні неефективності міжнародних інституцій. Зокрема ретельно розглянутий етнополітичний аспект, адже згідно із гіпотезою автора в питаннях етнополітики суб'єктом є геополітичні фактори, а не міжнародне право, чи то її матеріалізована сутність у виді міжнародних інституцій. Окрім цього в статті проведений й аналіз нормативно-правових актів, які відображають як і здатність актора обходити норми міжнародного права, так і здатність окремих акторів самим впливати на етнополітичну чи то стабільність, чи то етнополітичну стійкість власного суспільства. Зокрема в контексті нездатності міжнародної системи ефективно реагувати, автор намагався відобразити ті процеси в етнополітичному вимірі, які несуть характер агресії однієї держави щодо іншої, але не підпадають під юридичне оформлення цих процесів в якості «агресії». Автором запропоновано в статті досягнути декілька наукових завдань, які в повній мірі відображають контекст заданої теми, зокрема були надані деякі рекомендації щодо розуміння проблеми в політичній науці та щодо практичного вирішення деяких проблем. Також запропоновано зробити переоцінку нинішньої історичної міжнародної системи, зокрема виділити певні властивості, що не були притаманні минулій Постдамсько-Амстердамській міжнародній системі. А задля прагматичності досягнутих теоретичним шляхом умовиводів у статті використовується не лише аналіз наукових опублікованих праць й нормативно-правових актів, але й нинішніх процесів, подій які розгортаються на міжнародній арені.

Ключові слова: Неореалізм, міжнародна система, геополітика, етнополітика, Третя Світова Війна.

Summary

Versetti E. O. The international system as a tool for countering ethno-political destabilization: situational crisis or persistent inefficiency of institutions. – Article.

This article deals with the problems of the international system, its incapacity and inefficiency in performing certain functions, in particular, global international institutions in the performance of security functions in the world. The author proposes to apply John Maschermeier's theory of neorealism to identify certain causes, indicators and problems of ineffectiveness of international institutions. In particular, the ethno-political aspect is carefully considered, since, according to the author's hypothesis, geopolitical factors, and not international law, or its materialized essence in the form of international institutions, are the subject of ethno-politics. In addition, the article analyzes the legal acts that reflect both the ability of an actor to circumvent the norms of international law and the ability of individual actors to influence the ethno-political stability or ethno-political sustainability of their own society. In particular, in the context of the inability of the international system to respond effectively, the author tried to reflect those processes in the ethno-political dimension that are in the nature of aggression of one state against another, but do not fall under the legal definition of these processes as "aggression". The author proposed in the article to achieve several scientific objectives that fully reflect the context of the topic, in particular, some recommendations were given on how to understand the problem in political science and how to solve some problems in practice. The author also proposes to review the current historical international system, in particular, to highlight certain properties that were not inherent in the past historical international system. For the sake of pragmatism of the conclusions reached theoretically, the article uses not only the analysis of scientific published works and legal acts, but also current processes and events unfolding in the international arena.

Key words: Neorealism, the international system, geopolitic, ethno-politics, Third World War.